

สรุปผลการวิจัย อภิปรายและข้อเสนอแนะ

ในบทนี้จะกล่าวโดยสรุปถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย
สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความรู้ ความเข้าใจ และเจตคติของผู้บริหารโรงเรียนและครู
ในสังกัดโรงเรียนเทศบาลที่มีต่อการนิเทศการศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีจำนวนทั้งสิ้น 600 คน
ประกอบด้วย
 - 1.1 ผู้บริหารโรงเรียน ใช้วิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Sampling)
สุ่มจำนวนผู้บริหารโรงเรียนในแต่ละเทศบาลได้จำนวน 215 คน
 - 1.2 ครูใช้วิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) โดยสุ่มครูจาก
โรงเรียนที่มีผู้บริหารโรงเรียนเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 385 คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ
 - ตอนที่ 1 ตามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ
อายุ อายุราชการ ประสบการณ์ในการอบรม และวิถีทางการศึกษา ลักษณะของ
แบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบ (Check-list)
 - ตอนที่ 2 ตามเกี่ยวกับความเข้าใจที่มีต่อการนิเทศการศึกษา ลักษณะ
ของแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ (Multiple Choices)

ตอนที่ 3 ตามเกี่ยวกับเจตคติที่มีต่อการนิเทศการศึกษา ลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราวัดเจตคติแบบจำแนกความหมาย (Semantic Differential Scale)

แบบสอบถามนี้สร้างขึ้นจากการศึกษา ค้นคว้าเอกสารและตำราต่าง ๆ เพื่อนำหลักการ ทฤษฎี และผลการวิจัยทางการนิเทศการศึกษา ไปจัดทำเป็นหัวข้อโครงสร้างแล้วนำไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) ในโครงสร้าง แล้วจึงนำมาสร้างเป็นแบบสอบถาม นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและให้ข้อคิดเห็น เมื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขแล้ว ผู้วิจัยได้นำไปทดลองใช้กับผู้บริหารโรงเรียนและครูที่ไม่ใช่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 ฉบับ และนำแบบสอบถามที่นำไปทดลองใช้มาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้ง แล้วจึงนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างเดิมอีก (Retest) เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ปรากฏว่าค่าความเชื่อมั่น 0.77

3. การส่งแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้ 2 วิธีคือ ส่งแบบสอบถามและเก็บข้อมูลทางไปรษณีย์ และบางส่วนผู้วิจัยเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง ปรากฏว่าได้รับแบบสอบถามกลับคืนและเป็นฉบับที่สมบูรณ์ รวมทั้งสิ้น 484 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 81.00

4. การวิเคราะห์ข้อมูล จากแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาผู้วิจัยได้ลงรหัสข้อมูลนำไปเจาะบัตรคอมพิวเตอร์ แล้ววิเคราะห์ผลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จ SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) ที่สถาบันคอมพิวเตอร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 วิเคราะห์จำนวนผู้ที่มีความเข้าใจตามระดับคะแนนความถูกต้อง โดยการหาค่าร้อยละ วิเคราะห์ความเข้าใจต่อการนิเทศการศึกษา โดยวิธีการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) พร้อมทั้งเปรียบเทียบ

ความแตกต่างของคะแนนความเข้าใจด้วยค่า t -test และค่า F -test ถ้าพบ
ว่ามีความแตกต่างกัน จะทดสอบโดยวิธีการของเชฟเฟ่ (Scheffé)

ตอนที่ 3 วิเคราะห์เจตคติต่อการนิเทศการศึกษา พร้อมทั้งเปรียบเทียบ
ความแตกต่างของเจตคติด้วยค่า t -test และ F -test ถ้าพบว่ามี
ความแตกต่างกันจะทดสอบโดยวิธีการของเชฟเฟ่ (Scheffé)

สรุปผลการวิจัย

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1 ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุระหว่าง 51-60 ปี
มีอายุราชการ 21 ปีขึ้นไป วุฒิต่างการศึกษา ระดับปริญญาตรี และส่วนใหญ่เคยผ่านการ
อบรมที่มีหลักสูตรเกี่ยวกับการนิเทศศึกษามาแล้ว

1.2 ครูส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 31-40 ปี มีอายุราชการ
6-10 ปี วุฒิต่างการศึกษา ระดับปริญญาตรี และส่วนใหญ่ไม่เคยผ่านการอบรมที่มี
หลักสูตรเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา

2. ความเข้าใจต่อการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนและครู

2.1 ความเข้าใจต่อการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนและครู
เมื่อวิเคราะห์ความเข้าใจตามระดับคะแนนความถูกต้อง พอสรุปได้ว่า

ผู้บริหารโรงเรียน และครูส่วนใหญ่มีความเข้าใจต่อการนิเทศ
การศึกษาถูกต้องในระดับมาก ได้แก่ ในเรื่องความหมายของการนิเทศการศึกษา
บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการศึกษา บทบาทหน้าที่ของบุคลากรทางการนิเทศ
การศึกษา งานนิเทศการศึกษา แผนงานโครงการและกิจกรรมทางการนิเทศการ-
ศึกษา กระบวนการทางการนิเทศการศึกษา ทักษะในการนิเทศการศึกษา และการ
ประเมินผลการนิเทศการศึกษา

2.2 ความเข้าใจต่อการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนและครู
จากการวิเคราะห์ความเข้าใจตามเนื้อหาทั้ง 4 ด้าน สรุปได้ดังนี้

2.2.1 คำนวณแนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา ทั้งผู้บริหารโรงเรียน และครูมีความเข้าใจในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบความเข้าใจระหว่างผู้บริหารโรงเรียนกับครู พบว่าไม่มีความแตกต่างกัน และเมื่อเปรียบเทียบในแต่ละเรื่อง พบว่าผู้บริหารโรงเรียนและครูมีความเข้าใจคำนวณแนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาไม่แตกต่างกัน

2.2.2 คำนวณบุคลากรทางการนิเทศการศึกษา ทั้งผู้บริหารโรงเรียนและครู มีความเข้าใจในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบความเข้าใจระหว่างผู้บริหารโรงเรียนกับครู พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อเปรียบเทียบในแต่ละเรื่องพบว่าในเรื่องบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการศึกษา มีความเข้าใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.2.3 คำนวณแนวปฏิบัติ และวิธีการเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา ทั้งผู้บริหารโรงเรียนและครู มีความเข้าใจในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบความเข้าใจระหว่างผู้บริหารโรงเรียนกับครู พบว่าไม่มีความแตกต่างกัน และเมื่อเปรียบเทียบในแต่ละเรื่อง พบว่าผู้บริหารโรงเรียนและครูมีความเข้าใจคำนวณแนวปฏิบัติและวิธีการเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาไม่แตกต่างกัน

2.2.4 คำนวณการประเมินผลการนิเทศการศึกษา ทั้งผู้บริหารโรงเรียน และครู มีความเข้าใจในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบความเข้าใจระหว่างผู้บริหารโรงเรียนกับครูพบว่ามีความเข้าใจไม่แตกต่างกัน

2.3 ความเข้าใจต่อการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนและครู จำแนกตามเพศ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูทั้งเพศชาย และเพศหญิงมีความเข้าใจต่อการนิเทศการศึกษาในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบความเข้าใจ พบว่าทั้งเพศชาย และเพศหญิงมีความเข้าใจต่อการนิเทศการศึกษาไม่แตกต่างกัน

2.4 ความเข้าใจต่อการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนกับครู จำแนกตามประสบการณ์ในการอบรม พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูที่เคยอบรมและไม่เคยอบรม มีความเข้าใจต่อการนิเทศการศึกษาในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบความเข้าใจ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูที่เคยอบรม และไม่เคยอบรม มีความเข้าใจต่อการนิเทศการศึกษาไม่แตกต่างกัน

2.5 ความเข้าใจต่อการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนและครู
จำแนกตามอายุ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูทุกกลุ่มอายุ มีความเข้าใจต่อการ
นิเทศการศึกษาอยู่ในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบความเข้าใจในแต่ละค้ำานพบว่า
ค้ำานบุคลากรทางการนิเทศการศึกษา และค้ำานการประเมินผลการนิเทศการศึกษา
ผู้บริหารโรงเรียนและครู จำแนกตามอายุ มีความเข้าใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อทดสอบความเข้าใจที่แตกต่างกันปรากฏว่าไม่พบความ
แตกต่างเป็นรายคู่

2.6 ความเข้าใจต่อการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนและครู
จำแนกตามอายุราชการ พบว่าผู้บริหารโรงเรียนและครูทุกกลุ่มอายุราชการมีความ
เข้าใจต่อการนิเทศการศึกษาในระดับมาก และเมื่อเปรียบเทียบความเข้าใจในแต่ละ
ค้ำาน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูทุกกลุ่มอายุราชการ มีความเข้าใจต่อการนิเทศ
การศึกษาไม่แตกต่างกัน

2.7 ความเข้าใจต่อการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนและครู
จำแนกตามวุฒิทางการศึกษา พบว่าผู้บริหารโรงเรียนและครูทุกระดับวุฒิมีความเข้าใจ
ต่อการนิเทศการศึกษาในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบความเข้าใจต่อการนิเทศการ
ศึกษา พบว่า มีความเข้าใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อ
เปรียบเทียบความเข้าใจในแต่ละค้ำาน พบว่า ค้ำานแนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา
ผู้บริหารและครูจำแนกตามวุฒิทางการศึกษามีความเข้าใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติที่ระดับ .01 เมื่อทดสอบความแตกต่าง พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูที่มีวุฒิ
พ.ม. ป.กศ.สูง กับผู้บริหารโรงเรียนและครูที่มีวุฒิระดับปริญญาตรี มีความเข้าใจต่อ
การนิเทศการศึกษา ค้ำานแนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .01

3. เจตคติต่อการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนและครู

ผลการวิเคราะห์พอสรุปได้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูมีเจตคติที่ดีต่อ
การนิเทศการศึกษาอยู่ในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบเจตคติต่อการนิเทศการศึกษา
ระหว่างผู้บริหารโรงเรียนกับครู พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับ .01

3.1 เมื่อวิเคราะห์เจตคติต่อการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน และครู ทั้ง 5 คำน ได้ผลสรุปดังนี้

3.1.1 ความเชื่อเกี่ยวกับการจัดการนิเทศการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนและครูมีความเชื่ออยู่ในระดับมาก และเมื่อเปรียบเทียบความเชื่อเกี่ยวกับการจัดการนิเทศการศึกษาระหว่างผู้บริหารโรงเรียนกับครู พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อเปรียบเทียบในแต่ละเรื่องแล้วพบว่าในเรื่องความจำเป็นในการนิเทศการศึกษา เป็นเรื่องที่ทำเองได้ หรือให้ผู้เชี่ยวชาญทำ และในเรื่องการปรับปรุงการเรียนการสอนเป็นเรื่องผู้บริหารโรงเรียนกับครูมีความเชื่อแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.1.2 ความรู้สึกต่อบุคลากรทางการนิเทศการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนและครูมีความรู้สึกในทางที่ดีมาก เมื่อเปรียบเทียบความรู้สึกต่อบุคลากรทางการนิเทศการศึกษา ระหว่างผู้บริหารโรงเรียนกับครู พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อเปรียบเทียบในแต่ละเรื่องพบว่า ในเรื่อง คีใจที่มีผู้มาแนะนำ คีใจที่มีผู้มาให้ความช่วยเหลือ และคีใจที่มีผู้มาร่วมงานมากขึ้น เป็นเรื่องที่ผู้บริหารโรงเรียนและครูมีความรู้สึกแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.1.3 ความคิดเห็นต่อการจัดการนิเทศการศึกษา ทั้งผู้บริหารโรงเรียนและครูมีความคิดเห็นในทางที่เห็นด้วยมาก และค่อนข้างมาก และเมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการจัดการนิเทศการศึกษาระหว่างผู้บริหารโรงเรียนกับครูพบว่ามี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อเปรียบเทียบในแต่ละเรื่อง พบว่า ในเรื่องการจัดให้มีการนิเทศอย่างสม่ำเสมอ เป็นการสนองความต้องการของบุคลากรในหน่วยงาน เป็นงานที่ผู้บริหาร ผู้นิเทศและครูมีความภาคภูมิใจ เป็นเรื่องที่ผู้บริหารโรงเรียนและครูมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.1.4 แนวโน้มในการปฏิบัติการณ์นิเทศการศึกษา ทั้งผู้บริหารโรงเรียนและครูมีแนวโน้มในการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบแนวโน้มในการปฏิบัติการณ์นิเทศการศึกษาระหว่างผู้บริหารโรงเรียนและครู พบว่า มีความแตกต่าง

กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อเปรียบเทียบในแต่ละเรื่อง พบว่า ในเรื่องจะนิเทศตามความต้องการของบุคลากรในหน่วยงานที่ไปนิเทศ และการดำเนินการตามขั้นตอนของงานที่ตกลงร่วมกัน เป็นเรื่องที่ผู้บริหารโรงเรียนและครู มีแนวโน้มในการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.1.5 ความคิดเห็นต่อการจัดการนิเทศการศึกษาขึ้นภายใน โรงเรียน หรือหน่วยงานทั้งผู้บริหารโรงเรียนและครูมีความคิดเห็นในทางที่เห็นด้วยมาก และเมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการจัดการศึกษาขึ้นภายในโรงเรียน ระหว่างผู้บริหารโรงเรียนและครู พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อเปรียบเทียบในแต่ละเรื่อง พบว่าผู้บริหารโรงเรียนและครูมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ทุกเรื่อง

3.2 เจตคติต่อการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนและครูจำแนกตามเพศ พบว่าผู้บริหารโรงเรียนและครูทั้งเพศชายและเพศหญิงมีเจตคติที่ดีต่อการนิเทศการศึกษาในระดับมาก และเมื่อเปรียบเทียบเจตคติระหว่างเพศชายกับเพศหญิงพบว่า ทั้งสองเพศ มีเจตคติต่อการนิเทศการศึกษาแตกต่างกันในเรื่องความเชื่อเกี่ยวกับการจัดการนิเทศการศึกษาที่ระดับ .01

3.3 เจตคติต่อการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนและครู จำแนกตามประสบการณ์ในการอบรม พบว่าผู้บริหารโรงเรียนและครูทั้งที่เคยอบรมและไม่เคยอบรมมีเจตคติที่ดีต่อการนิเทศการศึกษาในระดับมากและเมื่อเปรียบเทียบเจตคติระหว่างผู้ที่เคยอบรมกับไม่เคยเข้ารับการอบรม พบว่ามีเจตคติต่อการนิเทศการศึกษาไม่แตกต่างกัน

3.4 เจตคติต่อการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนและครูจำแนกตามอายุ พบว่าผู้บริหารโรงเรียนและครูทุกกลุ่มอายุ มีเจตคติที่ดีต่อการนิเทศการศึกษาในระดับมาก และเมื่อเปรียบเทียบเจตคติระหว่างผู้บริหารและครูในทุกกลุ่มอายุ ไม่ว่าจะพิจารณาโดยส่วนรวมหรือแยกในแต่ละท่านพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูทุกกลุ่มอายุมีเจตคติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.5 เจตคติต่อการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนและครู จำแนกตามอายุราชการ พบว่าผู้บริหารโรงเรียนและครูทุกกลุ่มอายุราชการ มีเจตคติที่ดีต่อการนิเทศการศึกษาอยู่ในระดับมาก และเมื่อเปรียบเทียบเจตคติระหว่างผู้บริหาร-โรงเรียนและครูในทุกกลุ่มอายุราชการ ไม่ว่าจะพิจารณาโดยรวมหรือแยกในแต่ละค้ำ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูทุกกลุ่มอายุราชการมีเจตคติต่อการนิเทศการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.6 เจตคติต่อการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนและครู จำแนกตามวุฒิทางการศึกษา พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูทุกระดับวุฒิมีเจตคติที่ดีต่อการนิเทศการศึกษาในระดับมาก และเมื่อเปรียบเทียบเจตคติระหว่างผู้บริหารและครูในทุกระดับวุฒิ ไม่ว่าจะพิจารณาโดยรวมหรือแยกในแต่ละค้ำ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูทุกระดับวุฒิมีเจตคติต่อการนิเทศการศึกษาไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

จากสรุปผลการวิจัยพบว่า มีข้อที่ควรอภิปรายและเสนอแนะดังนี้

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารโรงเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างนี้ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 51-60 ปี มีอายุราชการ 21 ปีขึ้นไป นับว่าเป็นกลุ่มของผู้ที่มีประสบการณ์สูงมากที่สุดที่ทำหน้าที่บริหารโรงเรียน อีกทั้งยังมีวุฒิในระดับปริญญาตรี และส่วนใหญ่เคยผ่านการอบรมที่มีหลักสูตรเกี่ยวกับการนิเทศศึกษามาแล้ว และยังพบว่าครูส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 31-40 ปี มีอายุราชการ 6-10 ปี มีวุฒิระดับปริญญาตรี และส่วนใหญ่ไม่เคยผ่านการอบรมที่มีหลักสูตรเกี่ยวกับการนิเทศศึกษามาก่อน แต่ก็มีความรู้สูงพอสมควร ถ้าหากได้รับการแนะนำ ส่งเสริมจากผู้บริหารโรงเรียนและผู้นิเทศแล้ว ครูเหล่านี้จะเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติการสอน และเป็นกำลังสำคัญในการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนได้อย่างเต็มที่

2. ความเข้าใจต่อการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนและครู

2.1 ด้านแนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา จากผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารโรงเรียน และครูมีความเข้าใจด้านแนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.11 และ 3.09 ตามลำดับ) และเมื่อเปรียบเทียบความเข้าใจของผู้บริหารโรงเรียนและครู พบว่ามีความเข้าใจในค่านี้นี้ไม่แตกต่างกันเลยไม่ว่าจะดูรวมหรือแยกเป็นรายข้อ ซึ่งงานวิจัยของรศ.พิพร สุภีรัตน์ (2528 : 174) ได้ศึกษาในเรื่องนี้เช่นกัน แต่เป็นการศึกษาเฉพาะกรณี จังหวัดราชบุรี พบว่า ในด้านแนวคิดนี้ผู้บริหารโรงเรียนและครูมีความเข้าใจในระดับมากเช่นกัน แต่พบว่ามีเข้าใจแตกต่างกันในเรื่องหลักการนิเทศการศึกษา เมื่อเปรียบเทียบกับผลการฝึกภาคปฏิบัติของนิสิตปริญญาโท ชั้นปีที่ 2 สาขาการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร ภาควิชาบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นการฝึกปฏิบัติการนิเทศในโรงเรียนสังกัดเทศบาล เมืองสระบุรี (นิสิตบัณฑิตศึกษาระดับ 2 สาขาการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร, 2527 : 69-74) พบว่าครูส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจทางการนิเทศการศึกษา แต่เมื่อศึกษาภาพรวมของการศึกษาเฉพาะกรณี และทำอย่างละเอียดของคณะนิสิตแล้วพบว่าหลังจากการฝึกปฏิบัติการนิเทศของคณะนิสิตพบว่า ผลการปฏิบัติของครูดีขึ้น และครูมีเจตคติต่อการนิเทศการศึกษาก็ดีขึ้น ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ความเข้าใจในเรื่องหลักการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนกับครูแม้มีความเข้าใจในเรื่องนี้น้อย แต่ถ้ามองการดำเนินงานนิเทศการศึกษาเป็นไปอย่างใกล้ชิด และผู้บริหารเอาใจใส่ต่อโรงเรียน ผลดีก็จะเกิดขึ้น จึงกล่าวได้ว่า ความรู้ความเข้าใจในหลักการนิเทศการศึกษา มีความสำคัญต่อการจัดการศึกษามาก

2.2 ด้านบุคลากรทางการนิเทศการศึกษา จากผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารโรงเรียนและครูมีความเข้าใจด้านบุคลากรทางการนิเทศการศึกษาอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.34 และ 3.26 ตามลำดับ) และเมื่อเปรียบเทียบความเข้าใจพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูมีความเข้าใจในค่านี้นี้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ มีระดับ .05 และเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูมีความเข้าใจในเรื่องบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่ถ้ายังมีความเข้าใจอยู่ในระดับมาก (3.19 และ

3.02 ตามลำดับ) แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนและครู มีความเข้าใจในเรื่องบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศไม่ตรงกันนัก ซึ่งจากผลการวิจัยของ รติพร สุภีรัตน์ พบว่าผู้บริหารโรงเรียนและครู มีความเข้าใจแตกต่างกันอย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ .05 ในเรื่องคุณลักษณะและคุณสมบัติของผู้นิเทศการศึกษา เกี่ยวกับเรื่องนี้ผู้วิจัย เห็นว่าข้อแตกต่างในรายละเอียดของข้อค้นพบจากการวิจัยในตัวข้อคล้ายกันนี้ อาจจะเป็นผลจากโรงเรียนเทศบาลอยู่ในชุมชนเมือง ผู้บริหารโรงเรียนและศึกษานิเทศก์มีโอกาสช่วยเหลือสะดวกกว่าโรงเรียนประถมศึกษาทั่วไป หรืออาจเป็นได้ว่าวิธีการนิเทศหรือบุคลิกของผู้นิเทศของหน่วยงานสองสังกัดนี้มีความแตกต่างกันบางประการก็ได้

2.3 คำนวณแนวปฏิบัติและวิธีการเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา จากผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารโรงเรียนและครูมีความเข้าใจคำนวณปฏิบัติ และวิธีการเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.30 และ 3.27 ตามลำดับ) และเมื่อเปรียบเทียบความเข้าใจของผู้บริหารโรงเรียนและครูแล้วปรากฏว่า มีความเข้าใจไม่แตกต่างกันไม่ว่าจะรวมหรือแยกเป็นรายข้อ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ มณีรัตน์ ฉัตรอุทัย (2526 : ง-ฉ) ซึ่งทำการวิจัย เรื่อง ความความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครู และศึกษานิเทศก์ เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ สังกัดเทศบาล พบว่า ทั้งผู้บริหารโรงเรียน ครูและศึกษานิเทศก์มีความเห็นว่าศึกษานิเทศก์ได้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาในระดับน้อย และพบว่าในการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์สังกัดเทศบาล มีปัญหามาก คือ ผู้บริหารของเทศบาลไม่สนับสนุนงานนิเทศการศึกษา เมื่อมีการปฏิบัติงานนิเทศศึกษาน้อย อีกทั้งผู้บริหารของเทศบาลไม่สนับสนุนงานนิเทศการศึกษาเท่าที่ควร ดังนั้นทั้งผู้บริหารโรงเรียนและครูในสังกัดเทศบาลจึงมีโอกาที่จะมีความเข้าใจคำนวณปฏิบัติและวิธีการเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาที่ไม่แตกต่างกันได้ แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า ความเข้าใจคำนวณนี้ของผู้บริหารโรงเรียน และครูในสังกัดเทศบาลอยู่ในระดับเดียวกันคือ ระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะส่วนใหญ่ผู้บริหารโรงเรียนและครู มีวุฒิทางการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีเหมือนกัน วุฒิทางการศึกษาในระดับเดียวกันนี้ ก่อให้เกิดความเข้าใจในระดับเดียวกันได้ งานวิจัยที่สนับสนุนเรื่องนี้ เช่น งานวิจัยของ วัชรินทร์ อ่อนประสงค์

(2518 : 11) ซึ่งศึกษาพบว่าถ้าผู้บริหารการศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาสูง จะมีเจตคติต่อเรื่องนั้นสูงด้วย เมื่อผู้บริหารโรงเรียนและครูสังกัดเทศบาลมีวุฒิทางการศึกษาอยู่ในระดับที่นับว่าสูงก็สมควรมีเจตคติดีต่อการนิเทศการศึกษา ซึ่งส่งผลให้เกิดความเข้าใจ คำนวณแนวปฏิบัติ และวิธีการเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาในระดับมากด้วย

2.4 คำนวณการประเมินผลการนิเทศการศึกษา จากผลการวิจัยพบว่า ทั้งผู้บริหารโรงเรียนและครู มีความเข้าใจในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.33 และ 3.41 ตามลำดับ) และเมื่อเปรียบเทียบความเข้าใจระหว่างผู้บริหารโรงเรียนและครูปรากฏว่า มีความเข้าใจไม่แตกต่างกัน เช่นเดียวกับงานวิจัยของ รติพร สุภีรัตน์ ก็พบว่า คำนวณการประเมินผลในการนิเทศการศึกษานี้ ผู้บริหารโรงเรียนและครูมีความเข้าใจไม่แตกต่างกันเช่นกัน เพราะทั้งผู้บริหารโรงเรียนและครูต่างก็มีพื้นฐานความรู้และประสบการณ์คำนวณการวัดผลและประเมินผลมาแล้ว

2.5 ความเข้าใจต่อการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนและครูที่มีความเข้าใจต่อการนิเทศการศึกษา จำแนกตามเพศ จากผลการวิจัยพบว่า ทั้งผู้บริหารโรงเรียนและครู ต่างก็มีความเข้าใจในระดับมากเท่ากัน (ค่าเฉลี่ย 3.26) และเมื่อเปรียบเทียบความเข้าใจระหว่างผู้บริหารโรงเรียนและครูแล้ว ปรากฏว่า มีความเข้าใจไม่แตกต่างกัน จึงเห็นได้ว่าเพศไม่ใช่ตัวแปรสำคัญ ที่จะทำให้ผู้บริหารโรงเรียนและครู มีความเข้าใจต่อการนิเทศการศึกษาแตกต่างกันได้

2.6 ความเข้าใจต่อการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนและครู จำแนกตามประสบการณ์ในการอบรม จากผลการวิจัยพบว่า ทั้งผู้บริหารโรงเรียนและครูมีความเข้าใจในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.27 และ 3.26 ตามลำดับ) เมื่อเปรียบเทียบความเข้าใจแล้ว พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูทั้งที่เคยเข้ารับการอบรมและไม่เคยเข้ารับการอบรม มีความเข้าใจต่อการนิเทศการศึกษาไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก หลักสูตรที่สำนักการศึกษาท้องถิ่นจัดขึ้นไม่ได้เป็นหลักสูตรการอบรม ให้ความรู้ทางการนิเทศการศึกษาโดย อาจเป็นหลักสูตรที่อบรมให้แก่ผู้บริหารทางการศึกษาของเทศบาล และหลักสูตรที่อบรมให้แก่ กลุ่มวิชาการเทศบาล ซึ่งมีการสอดแทรกให้ความรู้

เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาเพียงเล็กน้อยเท่านั้น อีกประการหนึ่งอาจเป็นเพราะในปัจจุบัน ผู้บริหารโรงเรียนและครูในสังกัดเทศบาลส่วนใหญ่ได้ผ่านการอบรมบุคลากรประจำการ ซึ่งวิทยาลัยครูเป็นผู้จัดการอบรม ทำให้ผู้บริหารและครูในสังกัดเทศบาลมีความรู้ความเข้าใจในพื้นฐานการนิเทศการศึกษามากขึ้น ซึ่งอาจทำให้ความเข้าใจต่อการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนและครูทั้งที่เคยเข้ารับการอบรมและไม่เคยเข้ารับการอบรมไม่แตกต่างกัน

2.7 ความเข้าใจต่อการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนและครูจำแนกตามอายุ จากผลการวิจัยพบว่าทั้งผู้บริหารโรงเรียนและครู มีความเข้าใจต่อการนิเทศการศึกษาในระดับมากทุกกลุ่มอายุ ทั้งอายุ 21-30 ปี, 31-40 ปี, 41-50 ปี, 51-60 ปี (ค่าเฉลี่ย 3.22, 3.24, 3.26 และ 3.21 ตามลำดับ) และเมื่อเปรียบเทียบความเข้าใจในแต่ละค่าน ปรากฏว่าค่านบุคลากรทางการนิเทศการศึกษา และค่านการประเมินผลทางการนิเทศการศึกษา ทั้งผู้บริหารโรงเรียนและครู จำแนกตามอายุมีความเข้าใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อได้ทำการทดสอบความแตกต่างปรากฏว่าไม่พบความแตกต่างกันเป็นรายคู่ อย่างไรก็ตามจะเห็นได้ว่า ค่าเฉลี่ยความเข้าใจของผู้บริหารโรงเรียนและครูในแต่ละค่านนั้นว่าอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะช่วงอายุ 41-50 ปี และ 51-60 ปี มีความเข้าใจในระดับมาก ซึ่งเมื่อดูจากตำแหน่งหน้าที่ส่วนใหญ่ก็คือ ระดับอายุของผู้บริหารโรงเรียนนั่นเอง การกระเพื่อมของค่าเฉลี่ยค่านความเข้าใจในเรื่องนี้เป็นเรื่องที่ยากที่จะวิเคราะห์ อาจจะต้องใช้วิธีการวิจัยที่ละเอียดกว่าการวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาเหตุและผลของความแตกต่างนี้ จึงจะสามารถวิเคราะห์ได้ถูกต้อง

2.8 ความเข้าใจต่อการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนและครูจำแนกตามอายุราชการ จากผลการวิจัยพบว่าทั้งผู้บริหารโรงเรียนและครูมีความเข้าใจในระดับมากทุกกลุ่มอายุราชการ ได้แก่ อายุราชการต่ำกว่า 1 ปี, 1-5 ปี, 6-10 ปี, 11-15 ปี, 16-20 ปี และ 21 ปีขึ้นไป (ค่าเฉลี่ย 3.23, 3.19, 3.24, 3.24, 3.24 และ 3.23 ตามลำดับ) และเมื่อเปรียบเทียบความเข้าใจในแต่ละค่านพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูทุกกลุ่มอายุราชการมีความเข้าใจต่อการนิเทศการศึกษาไม่แตกต่างกันเลย

2.9 ความเข้าใจต่อการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนและครู
 จำแนกตามวุฒิทางการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูทุกระดับวุฒิ
 มีความเข้าใจต่อการนิเทศการศึกษาในระดับมาก ทั้งวุฒิต่ำกว่า ป.กศ.ต้น, ป.กศ.ต้น
 พ.ม. และ ป.กศ.สูง, ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี (ค่าเฉลี่ย 3.32, 2.95,
 3.11 และ 3.10 ตามลำดับ) เมื่อเปรียบเทียบความเข้าใจในแต่ละด้านพบว่า ด้าน
 แนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา ทั้งผู้บริหารโรงเรียนและครูจำแนกตามวุฒิ พบว่า
 มีความเข้าใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาใน
 ด้านแนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา ปรากฏว่าผู้บริหารโรงเรียนและครูมีความ
 เข้าใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อทำการทดสอบความ
 แตกต่างระหว่างกลุ่มพบว่า กลุ่มระดับวุฒิ พ.ม. ป.กศ.สูง กับกลุ่มระดับวุฒิ
 ปริญญาตรี มีความเข้าใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือกลุ่ม
 ระดับวุฒิปริญญาตรี มีความเข้าใจมากกว่า กลุ่มระดับวุฒิ พ.ม. ป.กศ.สูง (ค่าเฉลี่ย
 3.11 และ 2.95 ตามลำดับ) จากผลการวิจัยของ รศพร สุภรัตน์ ก็พบว่า
 ผู้บริหารโรงเรียนและครูที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี มีความเข้าใจต่อการนิเทศการศึกษา
 มากกว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี เช่นกัน (รศพร สุภรัตน์
 2528 : 178-179) ดังนั้นจึงแสดงให้เห็นว่าระดับวุฒิการศึกษามีผลทำให้ผู้บริหาร-
 โรงเรียนและครูมีความรู้ความเข้าใจแตกต่างกัน โดยเฉพาะผู้ที่มิระดับวุฒิการศึกษา
 สูง ส่วนใหญ่จะมีระดับความเข้าใจมากกว่าผู้ที่มิวุฒิต่ำกว่า ท้ายเหตุนี้ผู้วิจัยจึง
 ค่อนข้างมีความเห็นที่สอดคล้องกับ รศพร สุภรัตน์ ที่เห็นควรสนับสนุนให้ผู้บริหาร
 และครู ใ้มีโอกาสศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น

3. เจตคติต่อการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนและครู ในการ
 วิจัยนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเจตคติต่อการนิเทศการศึกษา 5 ด้าน คือ

- ด้านความเชื่อเกี่ยวกับการจัดการนิเทศการศึกษา
- ด้านความรู้ลึกต่อบุคลากรทางการนิเทศการศึกษา
- ด้านความคิดเห็นต่อการจัดการนิเทศการศึกษา
- ด้านแนวโน้มในการปฏิบัติการณ์นิเทศการศึกษา
- ด้านความคิดเห็นต่อการจัดการนิเทศการศึกษาขึ้นภายในโรงเรียน

ผลการวิจัยพบว่า ทั้งผู้บริหารโรงเรียนและครูมีค่าเฉลี่ยเจตคติที่ดีมากทุกด้าน โดยผู้บริหารโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยเจตคติมากกว่าครูในทุก ๆ ด้าน และเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่าง ปรากฏว่า มีเจตคติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนนั้นจะต้องเป็นผู้ทำการนิเทศการศึกษาควบคู่ไปกับการบริหาร ในฐานะหนึ่งผู้บริหารโรงเรียนจึงต้องเป็นผู้ให้การนิเทศการศึกษาแก่ครู ทำให้มีเจตคติในทางที่ดีมากกว่าครู ดังที่ สังก อุทรานันท์ (2527 : 1) ได้กล่าวว่าการบริหารการศึกษาโดยไม่ผ่านกระบวนการนิเทศนั้นไม่สามารถทำนายได้ว่าสัมฤทธิ์ผลจะสูงหรือต่ำ และผู้ปฏิบัติงานจะมีขวัญหรือไม่เพียงใด แต่ถ้าการบริหารการศึกษาโดยผ่านกระบวนการนิเทศแล้ว คาดว่าสัมฤทธิ์ผลจะต้องสูงและขวัญของผู้ปฏิบัติงานจะต้องดี อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าเมื่อเปรียบเทียบเจตคติของผู้บริหารโรงเรียนและครูแล้วแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ก็เป็นที่น่าสังเกตว่าทั้งผู้บริหารโรงเรียนและครู ต่างก็มีค่าเฉลี่ยเจตคติในทางที่ดีมาก ฉะนั้นหากจะมีการจัดการนิเทศการศึกษาขึ้นภายในโรงเรียน ก็น่าจะดำเนินการได้อย่างประสบผลสำเร็จได้无疑

3.1 เจตคติต่อการนิเทศการศึกษาระหว่างผู้บริหารโรงเรียนและครู
จำแนกตามเพศ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูทั้งเพศชายและเพศหญิง มีเจตคติต่อการนิเทศการศึกษาในระดับดีมาก และเพศชายมีเจตคติในระดับดีมากกว่าเพศหญิง (ค่าเฉลี่ย 6.00 และ 5.88 ตามลำดับ) ทั้งนี้เพราะจากผลการวิจัยนี้พบว่าผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย และครูส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง และพบว่าผู้บริหารโรงเรียนมีความเข้าใจทางการนิเทศการศึกษา และเจตคติต่อการนิเทศการศึกษาในระดับสูงกว่าครู (ดังตารางที่ 28 และตารางที่ 34)

3.2 เจตคติต่อการนิเทศการศึกษาระหว่างผู้บริหารโรงเรียนและครูจำแนกตามประสบการณ์ในการอบรม จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูมีเจตคติต่อการนิเทศการศึกษาไม่แตกต่างกัน และมีค่าเฉลี่ยของระดับเจตคติมากเท่ากัน (ค่าเฉลี่ย 5.93) ทั้งนี้อาจมีสาเหตุมาจาก หลักสูตรที่ใช้ในการอบรม และจากการที่ผู้บริหารโรงเรียนและครู ในสังกัดเทศบาลได้เข้ารับการอบรมบุคลากรประจำการของวิทยาลัยครูต่าง ๆ ดังที่ได้อธิบายไว้ในอภิปรายข้อ 2.6 ซึ่งทำให้เจตคติต่อการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนและครูทั้งที่เคยรับการอบรมและไม่เคยเข้ารับการอบรมไม่แตกต่างกัน

3.3 เจตคติต่อการนิเทศการศึกษาระหว่างผู้บริหารโรงเรียนและครู
 จำแนกตามอายุ ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครู กลุ่มอายุ 51-60 ปี
 มีเจตคติต่อการนิเทศการศึกษาในระดับสูงกว่ากลุ่มอายุอื่น ๆ และพบว่ากลุ่มอายุ
 21-30 ปี มีระดับเจตคติน้อยกว่ากลุ่มอายุอื่น ๆ และค่าระดับเจตคติจะสูงขึ้นไป
 เรื่อย ๆ ตามระดับอายุ (ค่าเฉลี่ย 5.71, 5.94, 5.98 และ 6.22 ตามลำดับ)
 และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่าเจตคติต่อการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน
 และครู จำแนกตามอายุมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในทุก ๆ ด้าน ทั้งที่
 ระดับ .01 และ .05 ฉะนั้นจะเห็นได้ว่า ระดับอายุเป็นตัวแปรสำคัญตัวหนึ่งในการ
 เปลี่ยนแปลงเจตคติความเชื่อความคิดเห็นต่าง ๆ ได้ และจากการที่กลุ่มผู้มีระดับอายุ
 51-60 ปี เจตคติต่อการนิเทศการศึกษา มีระดับเจตคติมากกว่ากลุ่มอายุอื่น ๆ ก็
 เพราะจากผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่เป็นผู้บริหารโรงเรียนนั่นเอง

3.4 เจตคติต่อการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนและครู จำแนกตาม
 อายุราชการ จากผลการวิจัยพบว่าทุกกลุ่มอายุราชการมีเจตคติต่อการนิเทศการศึกษาใน
 ระดับมาก ได้แก่ กลุ่มอายุราชการต่ำกว่า 1 ปี, 1-5 ปี, 6-10 ปี, 11-15 ปี,
 16-20 ปี และ 21 ปีขึ้นไป (ค่าเฉลี่ย 6.70, 5.67, 5.80, 5.97, 6.05 และ 6.08
 ตามลำดับ) จะเห็นได้ว่า ค่าเฉลี่ยทางเจตคติสูงขึ้นตามกลุ่มอายุราชการ ยกเว้น
 กลุ่มอายุราชการต่ำกว่า 1 ปี ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างใน
 กลุ่มอายุราชการต่ำกว่า 1 ปี นั้นน้อยทำให้ค่าเฉลี่ยแตกต่างกันไปบ้าง แต่ก็ยังพอสรุปได้ว่า
 เจตคติต่อการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมีระดับสูงขึ้นตามระดับกลุ่มอายุราชการ
 ที่มีอายุราชการมากขึ้น ซึ่งจะเห็นได้ว่า กลุ่มอายุราชการมาก ๆ เช่น 11-15 ปี
 16-20 ปี และ 21 ปีขึ้นไป เป็นกลุ่มของผู้บริหารโรงเรียนดังที่กล่าวไว้แล้วในเรื่อง
 ของสถานภาพ ซึ่งยังมีอายุราชการมากขึ้นก็มีเจตคติสูงขึ้น อาจเป็นเพราะผู้บริหาร
 โรงเรียนเป็นผู้ที่ทำหน้าที่ให้การนิเทศการศึกษาแก่ครูในโรงเรียน จึงทำให้มีเจตคติที่
 ต่อการนิเทศการศึกษา

3.5 เจตคติต่อการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนและครูจำแนกตามวุฒิทางการศึกษา จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูทุกระดับวุฒิมีเจตคติต่อการนิเทศการศึกษาในระดับมาก แต่จะพบระดับวุฒิต่ำกว่า ป.กศ.ต้น และระดับวุฒิสูงกว่าปริญญาตรี ที่มีค่าเฉลี่ยเป็นที่น่าสังเกต (ค่าเฉลี่ย 6.20 และ 5.58 ตามลำดับ) ซึ่งเป็นที่น่าสังเกตว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครู ระดับวุฒิต่ำกว่า ป.กศ.ต้น ซึ่งเป็นวุฒิต่ำสุด กลับมีค่าเฉลี่ยของระดับเจตคติมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ทั้ง 2 ระดับวุฒินี้มีการสุ่มตัวอย่างในระดับวุฒิดังกล่าวมาจำนวนน้อยเกินไป (ดังตารางที่ 5) จึงทำให้ค่าระดับเจตคติเบี่ยงเบนไปได้ แต่สำหรับระดับวุฒิอื่น ๆ ผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยของระดับเจตคติสูงขึ้นตามระดับวุฒิ ได้แก่ ระดับวุฒิ ป.กศ.ต้น, พ.ม. ป.กศ.สูง และปริญญาตรี (ค่าเฉลี่ย 5.70, 5.92 และ 5.95 ตามลำดับ) และเมื่อเปรียบเทียบเจตคติต่อการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนและครู จำแนกตามวุฒิแล้ว พบว่ามีเจตคติไม่แตกต่างกัน ไม่ว่าจะพิจารณาโดยรวม หรือพิจารณาแยกในแต่ละบ้านทั้ง 5 บ้าน ฉะนั้น จากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่าผู้บริหารโรงเรียนและครูไม่ว่าจะมีวุฒิระดับใดต่างก็มีเจตคติต่อการนิเทศการศึกษา ในทางที่ดีในทุก ๆ ด้าน เป็นสิ่งที่ช่วยชี้ให้เห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูมีความพร้อมในการที่จะรับการนิเทศการศึกษากายในโรงเรียน หรือการนิเทศการศึกษาโดยทั่วไป

ข้อเสนอแนะสำหรับสำนักงานการศึกษาท้องถิ่น

1. จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูในสังกัดเทศบาล จำแนกตามประสบการณ์ในการอบรม ทั้งที่เคยเข้ารับการอบรม และไม่เคยเข้ารับการอบรม มีความเข้าใจไม่แตกต่างกันนั้น และดังที่มีเหตุผลเสนอไปแล้วว่า ความรู้ความเข้าใจด้านการศึกษาเป็นพื้นฐานสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและอาจเนื่องมาจากหลักสูตรที่สำนักงานการศึกษาท้องถิ่นที่จัดอบรมขึ้นไม่ได้เป็นหลักสูตรที่ให้ความรู้ความเข้าใจด้านการศึกษาโดยตรง ดังนั้น เพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจที่มีต่อการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนและครูในสังกัดเทศบาล สำนักงานการศึกษาท้องถิ่น จึงควรจัดการอบรมให้ความรู้ ความเข้าใจในด้านเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา โดยเฉพาะ ซึ่งจะเป็ผลดีต่อการเผยแพร่การนำการนิเทศการศึกษากายในโรงเรียนให้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครูในสังกัดเทศบาล สามารถนำไปใช้ได้จริงจัง

2. จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูในสังกัดเทศบาลที่มีวุฒิสูง มีความเข้าใจต่อการนิเทศการศึกษามากกว่าผู้บริหารโรงเรียนและครูที่มีวุฒิต่ำกว่า และพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีความเข้าใจ และมีเจตคติที่ดีต่อการนิเทศการศึกษามากกว่าครู โดยเฉพาะในด้าน แนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา และค่านิยมผลการทางการนิเทศ การศึกษา ดังนั้น จึงควรจัดให้ผู้บริหารโรงเรียนและครูที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีได้รับความรู้ความเข้าใจทางการนิเทศการศึกษามากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้ได้ผลดีต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาดังเสนอในข้อ 1

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1. จากงานวิจัยนี้พบว่า ในเรื่อง ความเข้าใจหลักการนิเทศการศึกษาของ ผู้บริหารโรงเรียนและครู มีความเข้าใจแตกต่างกัน เมื่อศึกษาจากผลการนิเทศการศึกษานิเทศของคณะนิสิตชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร ปีการศึกษา 2527 แล้วพบว่า แม้ว่าผู้บริหารและครูจะมีความรู้ความเข้าใจด้านการศึกษาบ้าง แต่ผู้บริหารการศึกษาของเทศบาลเอาใจใส่และคณะนิสิตนิเทศปฏิบัติงานได้ทำงานอย่างใกล้ชิดกับโรงเรียนทำให้หลังการนิเทศการปฏิบัติ ผลการปฏิบัติของครูดีขึ้น และเจตคติต่อการนิเทศ การศึกษาก็ดีขึ้นด้วย จึงควรมีการวิจัยในเรื่องหลักการนิเทศการศึกษากับการดำเนินงาน นิเทศการศึกษานี้ให้ละเอียดมากยิ่งขึ้น

2. เนื่องจากการวิจัยนี้ ไม่ได้ศึกษาจำแนกตามขนาดของเทศบาล เพียงแต่ เป็นการดูสภาพพื้นฐานการนิเทศการศึกษากว้าง ๆ จึงได้แต่เพียงรวบรวม ไม่ได้ เจาะลึกเกี่ยวกับเทศบาล ดังนั้นควรมีการศึกษาให้ละเอียดยิ่งขึ้น โดยการจำแนกตาม ขนาดของเทศบาล เพื่อจะได้เห็น การจำแนกตามขนาดของเทศบาลได้ดียิ่งขึ้นว่า ใน เทศบาลแต่ละขนาดผู้บริหารโรงเรียน และครูมีความเข้าใจและเจตคติต่อการนิเทศการ ศึกษาเพียงใด

3. ในการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ทราบพื้นฐานด้านความเข้าใจและเจตคติของ ผู้บริหารโรงเรียน และครู ซึ่งทำให้ทราบว่าทั้งผู้บริหารโรงเรียนและครูต่างก็มีความ เข้าใจและเจตคติต่อการนิเทศการศึกษาก็พอสมควร ดังนั้นในโอกาสต่อไปน่าจะทำได้ทำการ วิจัยเชิงทดลอง หรือวิจัยเพื่อสร้างรูปแบบสำหรับการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน สังกัดเทศบาล อันจะเห็นการส่งเสริมให้การจัดการนิเทศการศึกษา ภายในโรงเรียน เทศบาลมีความก้าวหน้าต่อไป